

ACTUL DE CURAJ DE A DECIDE PROPRIUL DESTIN

Academician **Ion TIGHINEANU**

Președinte al Academiei de Științe a Moldovei

La o distanță istorică de 103 ani, Declarația Unirii Basarabiei cu România, „în puterea dreptului istoric și dreptului de neam” votată nominal deschis de Sfatul Țării pe data de 27 Martie 1918, a contribuit în mod decisiv la dezvoltarea acestei regiuni. Astăzi, declarația în cauză, prin realizarea unui obiectiv de ieșire *de jure* a Basarabiei din cuprinsul fostului Imperiu Rus și unirea cu România, obține o semnificație aparte atât pentru întreg poporul român, cât și pentru comunitatea științifică. Este o datorie a istoricilor din Republica Moldova și România să reflecte aprofundat evenimentele ce au marcat cursul istoriei, să sublinieze rolul personalităților care au pus umărul la deșteptarea și emanciparea națională.

Salut inițiativa de a readuce într-o condiție normală edificiul în care a fost votat Actul Unirii. Demararea promisă încă la finele anului 2017 a lucrărilor de restaurare a clădirii, care actualmente găzduiește blocul administrativ al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, ar contribui la reabilitarea centrului istoric al Chișinăului, la dezvoltarea traseelor turistice urbane prin includerea în circuit a acestei bijuterii arhitecturale. Emoțiile pe care le-am avut cu toții pășind prin maiestroasa sală pe data de 21 noiembrie 2017, la manifestarea prilejuită de centenarul constituirii Sfatului Țării, ne fac să rememorăm acele evenimente istorice. Revenind la programul de activitate al Sfatului Țării, constatăm că a fost nevoie de un act de curaj al populației de a-și decide propriul destin. Astăzi avem nevoie de cercetări care să pună în evidență semnificația remarcabilului act istoric.

În pofida impedimentelor, țin să menționez cu satisfacție că de trei decenii comunitatea științifică din Republica Moldova și România activează în parteneriat pe mai multe dimensiuni. Voi sublinia în acest sens și acordurile de schimb inter-academic, organizarea în comun a manifestărilor cultural-științifice, vizite reciproce, lecturi academice, expoziții, apariții editoriale și recunoașterea rezultatelor obținute, pregătirea tinerilor specialiști în cadrul școlilor de doctorat și multe-multe alte activități.

Doar într-un an complicat cum a fost 2020, Academia de Științe a Moldovei a organizat două prelegeri publice susținute de acad. Bogdan Simionescu, vice-

președinte al Academiei Române, care a evocat cercetările efectuate în Academia Română în raport cu provocările științei și tehnicii din secolul al XXI-lea; a fost inițiat acordul de colaborare cu Academia de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești” din România, a cărei președinte, acad. Valeriu Tabăra, a susținut o prelegere centrată pe relația dintre agricultură și gestiunea resurselor de apă. Cu prilejul Sărbătorii Naționale „Limba noastră cea română”, în cadrul lecturilor academice, organizate tradițional de Academia de Științe a Moldovei la 31 august, invitatul de onoare al acestui eveniment, dr. ing. Dumitru-Dorin Prunariu, primul cosmonaut român, a susținut o prelegere despre cosmogonie, mit și știință în opera lui Mihai Eminescu. Într-un an pandemic, de un suport esențial în activitatea medicilor din Chișinău a fost donația de carte *Pandemia COVID-19 în România. Aspecte clinice și epidemiologice*, apărută sub egida Academiei Române, coordonatori acad. Victor Voicu, acad. Costin Cernescu și prof. dr. Irinel Popescu, membru corespondent al Academiei Române. Donații de carte au venit și de la alte instituții din România.

Apreciez enorm gestul Academiei Române, al președintelui ei, academicianul Ioan-Aurel Pop, de a susține eforturile Academiei de Științe a Moldovei în pledoaria sa continuă pentru unitatea limbii române și denumirea ei corectă. Amintim că o declarație în acest sens a fost adoptată de Prezidiul AȘM în 1994 și confirmată de Adunarea Generală a Academiei din 28 februarie 1996. Poziția Academiei de Științe a Moldovei cu referire la limba română a rămas fermă și univocă de-a lungul anilor și corespunde întocmai afirmației academicianului Nicolae Corlăteanu: „Limba română este numele corect și adevărat al limbii noastre și ea trebuie să ne unească, să devină un izvor de bucurii pentru contemporani și pentru cei ce vor veni după noi”.

Actualmente, aflându-ne în pragul aniversării a 60-a de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și împlinirii a 75 de ani de la formarea primelor institute de cercetare de tip academic, voi menționa organizarea în zilele de 7–12 iunie curent a câtorva evenimente de către cele două academii în cadrul Săptămânii Științei. Pentru ziua de 8 iunie este preconizată o conferință

comună cu genericul „Cercetări științifice în contextul provocărilor secolului XXI”. Forul va fi deschis cu lecția publică prezentată de profesorul Stefan HELL din Germania, laureat al Premiului Nobel pentru chimie și membru de onoare al Academiei Române, după care va urma o sesiune plenară cu participarea oamenilor de știință din România și Republica Moldova. În aceeași zi își va desfășura lucrările un simpozion în domeniul culturii și artei, organizat de secțiile de resort ale celor două academii.

În calitate mea de membru titular al Academiei de Științe a Moldovei și membru de onoare al Academiei Române, menționez aportul oamenilor de cultură, a comunităților științifice de pe ambele maluri ale Prutului la crearea multiplelor punți de colaborare și edificare a unui spațiu cultural, științific și educațional comun, a podurilor veritabile ce ne apropie de spațiul comunitar, de valorile europene. În luarea de cuvânt la 21 noiembrie 2017, în sala plină de istorie a fostului palat al Sfatului Țării, am lansat chemarea de a fi demni de înaintașii neamului nostru. Să nu uităm că astăzi, sau peste ani, ne vor întreba nepoții și strănepoții: cu ce am contribuit noi împreună și fiecare dintre noi în par-

te, la propășirea și integrarea acestui petic de pământ cu oameni harnici, destoinici și ospitalieri, în lumea civilizată?

În concluzie, în numele Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei, vă felicit cu prilejul marcării celor 103 ani de la Actul Unirii, reamintind vorba devenită proverbială a vicepreședintelui Academiei Române, academicianul Bogdan Simionescu: „Știința ne va oferi soluții la problemele și provocările viitorului. Cu o condiție: să fim înțelepți”. Îndrăznesc să adaug câteva cuvinte la cele spuse de domnul vicepreședinte: „Noi, cei de pe două maluri ale Prutului, suntem sortiți colaborării. Să fim înțelepți și să colaborăm în beneficiul fiecăruia dintre noi și a tuturor comunităților din spațiul actual al României și Republicii Moldova”.

Vă doresc multă sănătate și noi succese în activitățile pe care le desfășurați.

*Discurs rostit la ședința solemnă de consemnare
a Zilei Unirii Basarabiei cu România.
Parlamentul Republicii Moldova,
27 martie 2021*

